

Deaths of Despair in Midlife among Iranians: The Cumulative Effect of a Long Economic Stagnation

Maryam Moeeni^{1*}, Abolghasem Pourreza²

Abstract:

Statistical facts show that despite the declining trend of death rates for populations across the developed countries as well as for non-white Americans, the death rate among middle-aged white Americans without a college degree has increased since the beginning of the 21st century causing a decrease in life expectancy in USA. The increase in deaths among middle-aged whites has been attributed to suicide, drug overdose, and alcohol-related liver disease. This phenomenon has been labeled deaths of despair. The original causes of deaths of despair in American society are a long economic stagnation and the way they as a nation have dealt with it. The original causes have raised competition in the market of low-skilled jobs. Subsequent rise in unemployment rate among lower-skilled whites has accelerated deaths of despair. In the past few decades, Iran has faced the problem of economic stagnation or very low rates of economic growth, thus experiencing a high unemployment rate. Therefore, deaths of despair are a potential threat for Iranian society. In order to prevent and mitigate such deaths in Iranian society, a national consensus seems to be vital to put sustainable and long-term economic growth as a top priority in public policy.

Keywords: Mortality, Deaths of despair, Self-inflicted death, Midlife, Economic stagnation.

Received: 2023-02-15   Accepted: 2023-03-12

1. Associate Professor of Health Economics, Social Determinants of Health Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran (Corresponding Author); m.moeeni@mng.mui.ac.ir
2. Professor, School of Public Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran; porrezaa@tumc.ac.ir

DOI: <https://doi.org/10.22034/jpai.2023.1990167.1273>

مرگ‌های از ناامیدی در میانسالان ایرانی: اثر انباشته رکود بلندمدت اقتصادی

مریم معینی^۱، ابوالقاسم پوررضا^۲

چکیده

واقعیت‌های آماری نشان می‌دهد که با وجود روند کاهشی نرخ مرگ‌ومیر در کشورهای توسعه‌یافته و همچنین در بین غیرسفیدپوستان آمریکایی، نرخ مرگ‌ومیر در بین میانسالان سفیدپوست فاقد مدرک دانشگاهی، از شروع قرن ۲۱ افزایش یافته است. همین مساله منجر به کاهش امید زندگی در آمریکا شده است. علت افزایش نرخ مرگ در بین سفیدپوستان میانسال، افزایش مرگ‌های مرتبط با خودکشی، سوء مصرف مواد مخدر، و بیماری‌های کبدی مرتبط با مصرف الکل بوده است. این پدیده، مرگ‌های از ناامیدی نامیده شده است. ریشه مرگ‌های از ناامیدی در جامعه آمریکا، رکود بلندمدت اقتصادی، و شیوه سیاست‌گذاری در مواجهه با آن بوده که باعث افزایش رقابت در بازار مشاغل غیرتخصصی و در نتیجه گسترش بیکاری در بین سفیدپوستان فاقد مهارت‌های تخصصی شغلی شده است. گسترش بیکاری به شیوع مرگ‌های از ناامیدی منجر شده است. کشور ما هم در چند دهه گذشته با مساله رکود اقتصادی و یا نرخ‌های بسیار پایین رشد اقتصادی مواجه بوده، و در نتیجه نرخ بیکاری بالایی را تجربه کرده است. بنابراین، این مرگ‌ها به صورت بالقوه در جامعه ایرانی هم می‌تواند بروز پیدا کند. برای پیشگیری از بروز و گسترش مرگ‌های از ناامیدی در جامعه ایرانی، وفاق ملی جهت دستیابی به رشد اقتصادی پایدار و بلندمدت، به‌عنوان یک اولویت بسیار مهم و اساسی در سیاست‌گذاری عمومی، ضروری است.

واژگان کلیدی: مرگ‌ومیر، مرگ‌های از ناامیدی، مرگ خودساخته، میانسالی، رکود اقتصادی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۲۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۲۱

۱ دانشیار اقتصاد سلامت، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

(نویسنده مسئول): m.moeeni@mng.mui.ac.ir

۲ استاد دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران؛ porezaa@tumc.ac.ir

DOI: <https://doi.org/10.22034/jpai.2023.1990167.1273>

مرگ از ناامیدی چیست؟

آنه کیس^۱ و انگس دیتون^۲، زوج اقتصاددان سرشناس در دانشگاه پرینستون هستند که از میان آنها، دیتون در سال ۲۰۱۵ برنده جایزه نوبل اقتصاد شد. کیس با همکاری دیتون، یک پژوهش ارزشمند را به منظور بررسی گسترش مرگ‌ومیر، و بیماری در میانسالان آمریکایی هدایت کرد. در نتیجه این پژوهش معتبر، این دو اقتصاددان، مرگ‌های از ناامیدی^۳ را به‌عنوان چالش بزرگ پیش روی نظام‌های اقتصادی، و سیستم‌های سلامت، شناسایی کردند (Case and Deaton 2020)

کیس و دیتون به پدیده عجیب افزایش مرگ‌ومیر در بین سفیدپوستان میانسال فاقد مدرک دانشگاهی در آمریکا در قرن ۲۱ پی بردند و نشان دادند این پدیده منجر به کاهش امید زندگی در آمریکا در فاصله سالهای ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵ شده است (Case and Deaton 2015, 2017). این اتفاق نادر (کاهش امید زندگی) تنها در سال ۱۹۱۸ به دلیل شیوع آنفولانزای اسپانیایی در آمریکا رخ داده بود. کاهش در امید زندگی، به‌عنوان یک شاخص مهم سلامت، بسیار نگران‌کننده است.

آمارهای موجود نشان می‌دهد روند کاهشی نرخ مرگ‌ومیر در کشورهای توسعه‌یافته و همچنین در بین غیرسفیدپوستان آمریکایی که از قرن بیستم آغاز شده بود، در قرن ۲۱ هم ادامه داشته است. با این وجود، این دو اقتصاددان متوجه شدند که نرخ مرگ‌ومیر در بین سفیدپوستان میانسال آمریکایی افزایش یافته است. این در حالی است که نرخ مرگ‌ومیر مرتبط با بیمارهای واگیر، و بیماری‌های غیرواگیر شایع در نیمه دوم قرن بیستم، به‌ویژه بیماری‌های قلبی-عروقی، سرطان‌ها و دیابت، در دهه‌های اخیر در بین میانسالان سفیدپوست آمریکایی روند افزایشی نداشته است. بررسی دقیق‌تر آمار علل مرگ تایید کرد علیرغم عدم افزایش نرخ مرگ از بیماری‌های غیرواگیر، نرخ مرگ به دلیل خودکشی، سوءمصرف مواد مخدر، و بیماری‌های کبدی مرتبط با مصرف الکل در بین سفیدپوستان میانسال آمریکایی افزایش قابل توجهی داشته است.

1 Anne Case

2 Angus Deaton

3 Deaths of despair

کیس و دیتون، این پدیده را مرگ‌های از ناامیدی نامیدند. روند فزاینده مرگ‌های از ناامیدی در بین سفیدپوستان میانسال فاقد مدرک دانشگاهی منجر به کاهش امید زندگی در آمریکا بین سالهای ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵ شده است (Case and Deaton 2021, 2022).

علل بروز مرگ‌های از ناامیدی

پرسش مهم آن است که علت بروز اپیدمی مرگ‌های از ناامیدی چیست؟ پژوهش‌های کیس و دیتون نشان داد که ریشه این مرگ‌ها در جامعه آمریکا، رکود بلندمدت اقتصادی، و شیوه سیاست‌گذاری اقتصادی در مواجهه با این مساله بوده است. به عبارت دقیق‌تر، رکود بلندمدت اقتصادی، در کنار برخی تحولات اجتناب‌ناپذیر در بازار کسب و کار شامل گسترش کسب و کارهای مبتنی بر تکنولوژی پیشرفته^۱، و برونسپاری فعالیت‌های داخلی کسب و کارها، باعث افزایش رقابت در بازار مشاغل غیرتخصصی در آمریکا شده است. به همین جهت، سفیدپوستان فاقد مدرک تحصیلی در دهه‌های اخیر بایستی در بازار رقابتی‌تری در جستجوی شغل باشند. در نتیجه، این افراد که به دلیل نداشتن مدرک دانشگاهی توانایی انجام کارهای تخصصی را ندارند، برای پیدا کردن مشاغلی که آن را متناسب با جایگاه اجتماعی خود بدانند، نسبت به نسل‌های قبلی خود با مشکلات بیشتری مواجه شده‌اند. ارتقا فرصت‌های اجتماعی و اقتصادی برای مهاجران و سیاه پوستان، و مشارکت اقتصادی بیشتر گروه‌های اخیر در بازار کار، پیدا کردن شغل برای سفیدپوستان فاقد مدرک دانشگاهی را دشوارتر هم کرده است. همزمانی این عوامل در چند دهه اخیر منجر به افزایش نرخ بیکاری در بین سفیدپوستان فاقد مدرک دانشگاهی شده است. از طرفی نظام سیاست‌گذاری اقتصادی آمریکا هم در مواجهه با این معضل اقتصادی که می‌توان آن را یک بحران بلندمدت نامید، برنامه مشخصی نداشته است و همین بی‌توجهی نظام سیاست‌گذاری، منجر به تشدید بحران شده است (Case and Deaton 2020).

گسترش بیکاری بلندمدت در بین سفیدپوستان فاقد مدرک دانشگاهی باعث شده است که بخشی از آنها حتی تا میانسالی نتوانند از سطح مناسبی از رفاه برخوردار باشند. کاهش سطح رفاه در بین سفیدپوستان میانسال فاقد مدرک دانشگاهی خود را به شکل بیماری‌های مرتبط با ناامیدی نشان داده است. این مرگ‌ها، همانطور که اشاره شد، عمدتاً ناشی از خودکشی، سوء مصرف مواد مخدر، و بیماری‌های کبدی ناشی از مصرف الکل است. در واقع، مرگ‌های از ناامیدی در میان نسلی گسترش یافته است که احساس می‌کند کنار گذاشته شده است^۱، و در نتیجه به مرگ خودساخته^۲ گرایش پیدا کرده است (Case and Deaton 2020).

مرگ‌های از ناامیدی بخشی از میانسالان را از رسیدن به سالمندی محروم کرده و منجر به کاهش امید زندگی در جامعه آمریکا شده است. البته، ناکارآمدی نظام سلامت این کشور هم پدیده مرگ‌های از ناامیدی را تشدید کرده است، اما رکود بلندمدت اقتصادی و سیاست‌گذاری نادرست نقش اصلی را در بروز پدیده مرگ‌های از ناامیدی داشته است. این معضل اقتصادی علاوه بر شیوع مرگ‌های از ناامیدی، به بروز برخی تنش‌های اجتماعی از جمله تقابل سفیدپوستان با مهاجران و سیاه‌پوستان هم منجر شده است که اگرچه موضوع مقاله حاضر نیست، اما جای تامل بسیار دارد.

چالش‌های احتمالی مرگ‌های از ناامیدی برای نظام سلامت کشور و لزوم توجه سیاست‌گذاری

اگرچه پدیده مرگ‌های ناشی از ناامیدی ابتدا در جامعه آمریکا مورد بررسی قرار گرفته است (Knapp et al. 2019; Zeira 2022)، اما این مرگ‌ها به صورت بالقوه در هر جامعه‌ای از جمله در جامعه ایرانی می‌تواند بروز پیدا کند. کشور ما هم در چند دهه گذشته با مساله رکود اقتصادی، و یا نرخ‌های پایین رشد اقتصادی مواجه بوده است. در حال حاضر، نرخ بیکاری

1 Have been left behind

2 Self-inflicted death

به‌ویژه در بین جوانان یکی از مشکلات جدی اقتصاد کشور است. نکته نگران‌کننده آن است که در کشور ما، بیکاری علاوه بر افراد فاقد مدرک دانشگاهی، در بین افراد تحصیل کرده هم بالا است. اگرچه بیکاری‌های بلندمدت ناشی از رکود اقتصادی عامل اصلی گسترش مرگ‌های از ناامیدی هستند، اما وجود برخی از نابرابری‌های سیستماتیک مرتبط و نامرتبط با وضعیت اقتصادی کشور هم می‌تواند در میان‌مدت و حتی کوتاه‌مدت به تشدید این مرگ‌ها منجر شود. علاوه بر مشکلات اجتماعی ناشی از بیماری‌های مرتبط با ناامیدی، این پدیده می‌تواند باعث گسترش مرگ در بین میانسالان و حتی جوانان گردد. این گروه در واقع بخشی از جامعه ایرانی هستند که در خطر مرگ‌های زودرس هستند و ممکن است از رسیدن به سالمندی هم محروم شوند. طبیعی است که شکل‌گیری و رشد چنین وضعیتی به نامتوازن شدن ساختار هرم سنی - جنسی جمعیت منجر می‌شود.

در حالی که در ابتدای قرن بیستم، مرگ‌ها بیشتر ریشه در بیماری‌های عفونی داشتند، در نیمه دوم قرن بیستم، بیماری‌های غیرواگیر گسترش یافتند. اما به نظر می‌رسد در قرن اخیر، مساله مرگ‌های از ناامیدی، و بیماری‌های مرتبط با ناامیدی به‌عنوان یک اپیدمی نوظهور در حال گسترش است. بیماری‌های مرتبط با ناامیدی علاوه بر آنکه می‌تواند خود را در قالب تنش‌های اجتماعی بروز دهند، اثرات مخربی هم برای نظام سلامت دارند. گسترش مرگ‌ها و بیماری‌های مرتبط با ناامیدی در بین نسلی از ایرانیان که به میانسالی نزدیک شده است، علاوه بر تحمیل هزینه‌های بسیار به نظام سلامت، همان‌گونه که اشاره شد می‌تواند به کاهش امید زندگی در کشور منجر شود. بنابراین، مرگ‌های از ناامیدی که ریشه در مشکلات اقتصادی دارد، در سال‌های آینده می‌تواند به یکی از چالش‌های بزرگ نظام سلامت کشورمان منجر شود.

برای پیشگیری از بروز و گسترش مرگ‌های از ناامیدی در بین میانسالان و حتی نسل جوان ایرانی، بایستی دستیابی به رشد اقتصادی پایدار و بلندمدت را به‌عنوان یک اولویت بسیار مهم و اساسی در سیاستگذاری عمومی مدنظر قرار دهیم و تلاش کنیم همراهی تمامی شهروندان و گروه‌های مختلف جامعه را برای تحقق این اولویت مهم جلب نماییم.

منابع

- Case, A., & Deaton, A. (2015). Rising morbidity and mortality in midlife among white non-Hispanic Americans in the 21st century. *The Proceedings of the National Academy of Sciences (PNAS)*, 112(49), 15078-15083. <https://doi.org/10.1073/pnas.1518393112>
- Case, A., & Deaton, A. (2017). Mortality and morbidity in the 21(st) century. *Brookings Papers on Economic Activity*, 2017(1), 397-476. <https://doi.org/10.1353/eca.2017.0005>
- Case, A., & Deaton, A. (2020). *Deaths of Despair and the Future of Capitalism*, Princeton University Press.
- Case, A., & Deaton, A. (2021). Life expectancy in adulthood is falling for those without a BA degree, but as educational gaps have widened, racial gaps have narrowed. *The Proceedings of the National Academy of Sciences (PNAS)*, 118(11). <https://doi.org/10.1073/pnas.2024777118>
- Case, A., & Deaton, A. (2022). The Great Divide: Education, Despair, and Death. *Annual Review of Economics*, 14, 1-21. <https://doi.org/10.1146/annurev-economics-051520-015607>
- Knapp, E. A., Bilal, U., Dean, L. T., Lazo, M., & Celentano, D. D. (2019). Economic Insecurity and Deaths of Despair in US Counties. *American Journal of Epidemiology*, 188(12), 2131-2139. <https://doi.org/10.1093/aje/kwz103>
- Zeira, A. (2022). Mental Health Challenges Related to Neoliberal Capitalism in the United States. *Community Mental Health Journal*, 58(2), 205-212. <https://doi.org/10.1007/s10597-021-00840-7>